

Милија Станић (Београд)

ОКО ТОПОНИМА И ХИДРОНИМА ТУШИЊА

Подијелио сам ово излагање у четири дијела: 1. помени о Тушињи, 2. морфолошки ликови овог топонима, 3. географско одређење и значење и 4. теоријске могућности постанка овог топонима.

1. Помени о Тушињи

Тушиња се помиње на доста мјеста.

а) У народним *ијесмама* и сл. — Код Мораче на границу дође | У Тушину селу маленоме, | Код бијеле куле Церовића (НП Вук 4, 369). А сведе га [кулаша] у Тушину равну (Њег., Огл. срп., 254). Под Малско код воде Тушине (НП Вук 7, 481). Ја сам јунак од Мораче хладне, | од Тушине, села маленога, | испод горе гласна Дурмитора (И. Мажуранић, *Смрти Смаил-аге Ченгића*, Загреб, 1923, 13). Из Тушине је у истину Новица Церовић (Ђуро Грубор, И., 54). Од Тушине Церовић Новица (НП Вук 4, 426, 429, 430, 431). Него хајде у Тушимњу кули (И., 457). Па оћера у Тушимњу кули (И.). Како дође у Тушимњу кули (И.). Он окупи од Тушимње момке (И.). Он не купи порез по Тушимњи (И., 459). Ти си мени, ага, наредио, | Од Тушимње, села маленога (И., 456). Докле акшам паде на долину, | Онда крену Церовић Новица | Уз Тушимњу од бијеле куле (И., 458).

б) *Код Вука*. — Међу овим Дробњачкијем главарима најзнатнији су били Новица Церовић из села Тушимње, које је на крај Дробњака, готово до Морачке границе (НП Вук 4, 423 (460)). Смаил-ага . . . постави као обор-кнезом Ђока Маловића са села Дужа, које је по свој прилици на другом крају Дробњака . . . као што је Тушимња онамо к Морачи (И.). — Вук овај топоним помиње и у Рјечнику, у облику: Тушимња.

в) У научној *литератури*. — Светозар Томић помиње Тушињу у свом раду „Дробњак, антропогеографска испитивања“, СЕЗб 4, Београд, 1902, *passim*. Поред осталог, тј. поред форме *Тушина*, он упо-

требљава и форму *Тушимља* („У ускочку капетанију долазе: Малинско, Струг, Тушимља, Сировац и Тимар“, *ibid.*, стр. 482).

Ово име (*Тушина*) налазимо и у Ровинског (Черногория, II, 3, 628) и у др Јована Ердељановића (*Сџара Црна Гора*, СЕЗБ XXXIX, Насеља, књ. 24, Београд, стр. 265).

Тушињу помиње и Стојан Новаковић (*Српске обласџи X и XII века ѓре владе Немањине*, ГлСУД 48, стр. 73), затим Н. Дучић (ГлСУД 40, Београд, 1874, 22): „Дробњаџи су једна капетанија са 15 села: Тушина. . .“

У *Лейџису* Матице српске (бр. 153, стр. 57) каже се: „Овај дио Сињавине планине испресџеџан је са много краткијех долина, у којима има много потока и извора, те падају у Тушину и Морачу“. У Дучића (*ibid.*, 35) има и ова реченица: „Тушина, рјечница извире испод планине Сомине, и тече кроз Тушину и Дробњаџ.“ Љ. Стојановић има (у *Зайџисима и најџиџисима* 5, стр. 106): „Ва манастир зовом Тушина“ (1751).

Овај се топоним и хидроним среће и на разним другим мјестима (по рјечницима, енциклопедијама, у разним монографијама, на географским картама итд.). Налази се, разумије се, и у мојој монографији *Ускочки џовор* (СДЗБ XX, Београд, 1974, на више мјеста); оvdје, поред осталог, стоји и: „Главна насеља Ускока јесу: Малинско, Струг, Сировац, Тушиња, Баре и Корита“ (стр. 9).

2. Морфолошки ликови топонима

Као што се из досадашњег материјала могло видјети, овај топоним нема јединствен морфолошки лик, већ различит: *Тушиња*, *Тушина*, *Тушимња*, *Тушимља*, *Тушимље*, *Тушима*.

Тушиња је преглас према *Тушина*, познат у неким нашим народним говорима, међу њима и у ускочком (исп. *џаванак* и *џавањак*). За облик *Тушима* то се не може рећи са толиком сигурношћу. Сем тога, тај се облик налази свега на једном мјесту, у Вуковој народној пјесми (в. горе) и може бити да је пјевачева омашка или асоџијација према *џмина*. Уосталом ни преглас *н* — *м* није сасвим искључен; он се може срести у ускочком говору и у неким сусједним говорима, нпр. у формама *на* — *ма* (*на џи* — *биџомма*), затим: *наџон* — *наџом*, *џлан* — *џлам*, *џенска* — *џемска*, *санс* — *самс* итд. Облик *Тушиња*, поред образовања *џуш* + *џиња*, могао је постати и путем јтовања (од *Тушињја*). У народним говорима сусрећу се алтернаџије типа *мњ* : *мљ* (*сумња* : *сумља*) и *мн* : *мл* (*мноџо* : *млоџо*). У ускочком говору група *мј* даје *мљ* (исп. *џобљећи*). Глас *њ* у форми *Тушимња* могао је улиједити и као резултат јтовања или бити посљедица аналогџије. Форме са *мња*, *мља* и *мље* претпостављају и глас *м* у основи (исп. *џма*, *џмина*, *џмиња*, *џмуша*, *џмушина* и сл.). Форме *Тушимља* и *Тушимље* разликују се само у роду; исп. *Тушимље*, нпр., са *Полимље*, *Будимље*, *Неродимље* и сл., гдје се формант *имље* могао и осамосталити.

Пошто овај назив и данас постоји, ваљало би видјети коју би од тих форми требало сматрати књижевном. Ако треба вјеровати споменицима, онда би то била форма *Тушина* (она је у њима најчешћа, тј.

није једина). Ако се држимо тога како народ данас ондје говори, онда форма са њ (Тушиња) има предност. Оне друге форме (Тушимња, Тушимља, Тушима и Тушимље) ређе су и срастају се углавном у литератури. Мислим да би овај топоним-хидроним требало нормирати као Тушиња.

Изговара се са краткосилазним акцентом: Тушиња; у РЈА се каже: „Тушимња. . . С назначеним тј. краткоузлазним акц. забиљежио непознати приносник“.

3. Географско одређење и значење

У литератури је Тушиња различито дефинисана:

а) као село у Црној Гори у дробњачком њлему (РЈА, s. v. Тушимња), село у Дробњаџима у Црној Гори (И., под Тушина);

б) њоћок који њече кроз Тушинско њоле у Дробњаџима (РЈА, под Тушина);

в) манасџир код села Тушине (РЈА, s. v. Тушина);

г) село и река у Дробњаџима (Ровински, Ердељановић, у пом. дјелима);

д) малено село „исџод њоре њласна Дурмиџора“ (И. Мажуранић, в. горе);

ђ) село на крај Дробњака, њоћово до морачке њранице (Вук, в. горе);

е) село у Дробњаџима (Н. Лучић, в. горе), рјечиџа која извире исџод њланине Сомине, и њече кроз Тушину и Дробњак (исти, в. горе);

ж) ријека и село у Дробњаку (С. Томић, пом. дјело);

з) насеље у Ускоџима (М. Станић, пом. дјело).

Као што се види, ријеч Тушиња покрива ове појмове:

а. ријека (ми у Ускоџима зовемо је ријеком, иако би се, у односу на велике ријеке, могла звати и рјечиџом; у јесен, кад падају велике кише, кад Тушиња подивља и носи дрвље и камење, она је заиста ријека). Ова се ријека тако зове од свог извора под Сомином па до свог увора у Буковицу, ниже Боана. Дугачка је свега десетак километара.

б. село, насеље у Ускоџима. Почине од ријеке Буковице на западу, па се, у уској дугуљастој котлини — коју с јужне стране чине стрми обронци планине Јаворја, а са сјеверне исто тако стрми обронци планине Сињавине — протеже, првобитно, до варошице Боана, а послџе, уз ријеку Тушињу, до на око километар-два источно од ове варошице, тј. до границе села Сировца, обухватајући Куџишта и Пуштала. Насеље Тушиња (боље је звати га насеље, крај и сл. него село, јер Тушиња данас обухвата неколико села) налази се, дакле, у врло уској котлини ријеке Тушиње, у њеном доњем и средњем току, стијешњено међу падинама планина Сињавине и Јаворја. Тај појам је шири од појма који даје С. Томић („Село Тушина налази се у страни брда Раревца са северне и Седрника са источне стране“, ор. cit., 386).

в. манасџир њод Малинском, близу увора ријеке Тушиње. Овај манастир данас не постоји; постоје само његове руине. Ондје се овај манастир није звао нити се данас зове Тушина, већ Подмалинско. Овако

овај манастир биљежи и С. Томић (ор. cit., 370, 385, 490), па га тако нотира и РЈА.

Из овога што је овдје речено види се да највећи број аутора помиње Тушињу као дробњачко село. Ја сам се у свом раду (ор. cit., стр. 10—11) супротставио тим мишљењима. Ако се територија на којој данас живе Ускоци могла раније дефинисати као дробњачка, ово се за њу никако не може рећи од времена кад су се они, Ускоци, доселили, „ускочили“ на њу, јер — ово је битни чинилац одвајања Ускока од Дробњака — Ускоци нису Дробњаци, нити су се овамо, у Ускоке, доселили из Дробњака, већ из других крајева.

Има, истина, мишљења која нијесу далеко од тога да Ускоке схвате као посебно племе. Тако С. Томић, у свом раду о Дробњацима (ор. cit., стр. 451), даје једно, ако се може тако рећи, међумишљење: „Источна села дробњачка, која се налазе с леве стране Буковице, а у сливу су реке Тушиње, називају се Ускоци — ускочки крај дробњачки. То су села: Тушина, Струг, Сировац, Баре Тушинске и Малинско. Сва су ова села, изузевши Тушину, новијег постанка и њих су населили ускоци-емигранти махом из Црне Горе, највише из околине никшићске — Требљешани, из Марковине — Перошевићи и из Роваца.“

Одлучнији је у томе Н. Дучић. Он вели: „Брда се дијеле на Бјелопавлиће, Пипере, Куче, Братоножиће, Васојевиће, Морачу, Ровца, Ускоке и Дробњаке“ (ор. cit., 20), само што он (стр. 22) погрешно меће Буковицу у Ускоке, а Тушињу у Дробњаке.

4. Теоријске могућности постанка овог топонима

Четврто питање — како је постао овај топоним одн. хидроним — понајтеже је и није, чини ми се, могуће на њега у овом часу поуздано одговорити.

А. Етнолошка *џумачења*. — Св. Томић вели: „Сельаци веле да се село зато прозвало Тушина, што човек с које год стране долази у то село, мора се спуштати и силазити као у јаму, па од тога слазити у долину — у тмушу постало име Тушина (ор. cit., 433).“

Св. Томић усваја ту народну етимологију говорећи: „Селу, а може се рећи и реци, то је име дошло од велике магле, које скоро увек има у селу и око њега. Од те магле у селу је тмуша, од чега је дошло Тушина“ (на истом мјесту).

П. А. Ровински вели: „Тушина р. такъ называется по туфу, который находится въ ея руслѣ и въ старое еще время вывозился для постройки Морачского монастыря“ („Черногория въ прошломъ и настоящемъ“, С.-Петербургъ, 1905, II, 3, 628).

Под овом звјездицом, у фусноти, Ровински даје: „Туфъ назывъ *џуфља*, а мѣсто его добычи *џушина*.“

Др Јован Ердѣјановић наводи то мишљење Ровинског: „Ровински каже, да се река Тушина зове по туфу, којег има у њеном кориту, и да се у народу туф зове туфља, а место где се добија: *џушина*.“

У РЈА, s. v. *Tušimlja* (обрађивач С. Павичић), каже се да је то име селу и манастиру у Србији, а онда се вели: „Od osnove, što je u *tus-* bi *Tušimlja* bilo zemljište sa slabom vegetacijom, a под ријечју *Tušimlja*, на коју се горња упућује у вези са постанком, каже се: „O podrijetlu te riječi *vidi*, što je rečeno kod *Tušimlja*“. А под ријечју *tušica* [вуна што се бритвом скида с коже] налазимо: „U toj će riječi biti osnova, što je u *tus-*, upravo sitna, malecka, slaba vuna“. Под ријечју *tusan*, *-sna*, *-sno* речено је да то значи: мален, ситан (забиљежио Финка на Дугом отоку и Угљану код Задра).

Других мишљења нијесам нашао.

Као што се види, ни једно од наведена три мишљења о поријеклу ријечи *Тушиња* не слеже се једно с другим. Невоља је и у томе што свако од ова три мишљења изгледа, мање-више, вјеродостојно. Требало би претпоставити да је насеље *Тушиња* добило своје име од имена ријеке *Тушиње*. У том случају сва ова три мишљења не би могла опстати. Ако би се претпоставило да је ријека *Тушиња* могла добити своје име од имена насеља *Тушиње*, онда би могла бити оправдана ова разлика међу мишљењима о постанку ријечи *Тушиња*.

Али пођимо редом.

Прво — народно схватање. Цијела је истина да је *Тушиња*, као што смо већ рекли, грдна дубодолина, провалија, јама, невидбог, и да у њој има магле (таме, тмине, тмице, тмуше, тмушине) не само кад је облачно, кад се повуку густе магле, већ и кад грије сунце, тј. гледајући одозго с Бара или са Струга у ведро сунчано јутро, види се доље, у *Тушињи*, бијела јутарња магла како је притисла цијелу долину ријеке *Тушиње*. Постоји чак прича како су неки, много „паметни“, дошавши на руб *тушињске* увале и видећи у њој лијепу бијелу маглу па мислећи да је то вуна, почели скакати у њу, и, разумије се, поломили себи вратове. Постоји ондје и презиме *Тмушић*, на Барама *Тушињским*. Међутим, цијела је истина и да је ово насеље, *Тушиња*, највећи дио године без магле, свијетло у сунчане дане као и остала околина, чиме, разумије се, никако нећу да побијам таму у њему о којој сам већ говорио.

Мишљење Св. Томића, које се поклапа са овим народним мишљењем, није, према томе, потребно анализирати.

Као што се види, народно и Томићево мишљење инсистирају на ријечи *џмуша*. Ова ријеч има у основи *џм-* од ријечи *џма*. Овој су ријечи сродне ријечи: *џмина*, *џмица*, *џмама*, *џмаси*, *џмора*, *џмол*, *џмола* и сл., лат. *tenebrae*. Ријеч *џма* је словенска и индоевропска: рус. *џьма* и *џма*; пол. *ста*, чеш. *тма*, буг. *џма*, слов. *тема* и *тма*. Индоевропски корен **tem*; староиндијски *tam*, *tamas*, лит. *temti* [= мрачити се] и *tamsa* [= тама], староњемачки *dämtern* [= мрачити се].

Као што се види, ријеч је врло стара и општа (међународна).

Од те ријечи, управо од коријена (основе) *џм-* добивена је ријеч *џмуша* наставком *уша* (исп. *Сџануша*, *Милуша*, *Анђуша*, *млакуша*, *до-руша*, *џескуша*, *џрљуша* итд.).

Сад би ваљало претпоставити облик *ѿмушина* (формиран од основе *ѿмуш* и суфикса *-ина*), што би могло бити аугм. и пеј. од *ѿмуша* или ријеч са обичним значењем [= тама]. Оно прво, аугм. и пеј. од *ѿмуша*, сасвим би одговарало наведеном народном схватању — велика, досадна тмуша, тама, каквих аугментатива и пејоратива (усљед мукотрпног живота у овом оскудном, сиромашном и суровом планинском крају) у говору Ускока има доста: *вљейрина*, *вљейрушиина*, *мајлушиина*, *ливадчина* итд. Ако се узме да ријеч *ѿмушина* није аугм. и пеј., већ ријеч са обичним значењем, онда она одговара формацијски ријечима као *кљачина* и сл., које живе пуним животом не само у ускочком говору већ и у другим нашим говорима.

Морам додати да ову ријеч (*ѿмушина*) нијесам забиљежио у ускочком говору, али, као што рекох, нимало није искључено да се она тако праеи или, у случају потребе, може бити направљена. Напротив, врло је могуће, лако се може десити да ондје неко, у датој прилици, и изговори наведени облик.

У лексикографској литератури нијесам нашао претпостављену ријеч *ѿмушина*. Међутим, нашао сам је у књижевним текстовима. У „Дивној глуми“, свом препјеву славне Дантеове „Божанствене комедије“ („Divina commedia“), бискуп Франо Учелини има ове стихове: „Buljah dolje, ali žive oči | Ne silaze do dna, zbog *tmušine* (Котор, 1910, стр. 142) и „Sjaj s Istoka pamikom zorice, | Nadkriljujuć zapadne *tmušine*“ (ibid., 555), а Фрањо Рачки, у свом дјелу „Borba Južnih Slovena za državnu neodvisnost u XI. veku“, пише: „U ovo po hrvatski narod kobno doba promoli se naš Zagreb prvi put iz one *tmušine*, koja ga u prošlosti krije“ (Зagreб, 1875, 261).

Као што се види, прављење ове ријечи не само што је у духу нашег језика већ је сасвим обично.

И сад од *ѿмушина* до *ѿушина* зајста није далеко: путем упрошћавања (редукцијом билабијалности иза денталног сугласника) могло је доћи до форме *ѿушина* од форме *ѿмушина*.

Тако би било задовољено народно схватање постанка ове ријечи. Ако се томе дода да су Ускоци, као и други код нас и у свијету (исп. нпр. Mont-Blanc), давали имена природним објектима према природним својствима тих објеката, онда се повећава вјеродостојност народног схватања постанка топонима *Тушиња*.

По другом схватању, Ровински—Ердељановићевом, ријека Тушиња се, као што је већ речено, тако зове по туфу. У грчком је *tofós* (Tuffstein); у лат. *tōfus*, *tōphus*, *tūfus*. У Walde-Hofmanovom „Lateinisches etymologisches Wörterbuch“ (Хајделберг, 1954, s. v. *tōfus*, стр. 687) наводе се за ову ријеч индоевр. коријени **tēbh-*, **tobh-*, **tabh-*. У њем. је *Tuff* и *Tuffstein* [= седра, сигл], у итал. *tufo* [= седра], слов. *tof*, алб. *tuf*.

Слично је и у Фасмера.

Туф има и облик *ѿух* (у буг. *ѿухла* — цигла, бигар; у РЈА, Витезовићеву и Бјелостенчеву рјечнику *ѿух* је што и *ѿуф*), који је, према неким нашим гласовним законима (прва палатализација), могао прећи

у коријен односно основу *џуш*, што би био реални полазни чинилац и за формирање хидронима одн. топонима *Тушиња*.

Туф је врста лаког, шупљикавог камена, плавац, пловућац, пловац, пловак, *lapis multicavus, lapis fistulosus et multis foraminibus plenus, lapis grumosus*. Ђорђе Поповић, у свом „Речнику српског и немачког језика, II, српско-немачки део“ (Панчево, 1895), има директно: *џушина* Tuffsteinbruch [= рудник камена, каменолом]. И Ровински, као што је већ речено, помиње ријеч *џушина* [= мјесто гдје се добива туф односно туфља (у Поп. рјечнику *џуфла* Tuffstein = туф, седра)].

Ердељановић (ор. cit., 878) вели да Шулек има велики број биљака с тим називом, да се ријеч *џушина* употребљава за мјесто гдје се добива, вади туф и да се назив *Тџиа*, мртва вода у Бајицама, може довести у везу с именом ријеке (и села) у Дробњацама: Тушина.

Требало би ријечима *џуф*, *џуфла*, *џуфља* и *џух* грчко поријекло претпоставити њемачком поријеклу — старина Балканског полуострва несумњиво је више у грчким културним (а и радним) сферама него у германским. Међутим, ријеч *џуф* налазимо на много мјеста у нашој лексикографској и другој литератури: у рјечницима Хабделићеву, Витезовићеву, Бјелостенчеву, Јамбрешићеву, Поповићеву, Ђорђевићеву, Ристић-Канргину, у ЗНЖ 8, 209, у Медића, Цвијића, Михаиловића Ј., Вујића Ј., Урошевића А., Петковића К., Франића Д., Скока (Етим. рјеч.) и другдје — тако да не би било, може бити, упутно искључити њемачки утицај.

А није искључено да у овом случају имамо, не њемачки или грчки утицај, већ просто неки лексички реликт.

Ако се има на уму да у овој ријечи (по водопадима, на завијуцима итд.) има заиста доста туфа одн. туха, као што вели Ровински, да се овај материјал донедавно употребљавао као грађевински (за куће, надгробне крстове и сл.), ваљало би ову етимологију претпоставити оној првој, народној, тим прије што се може рећи да је име ријеке дало име селу око ње, а не обратно. Ова претпоставка отпала би једино ако би била истинита једна друга претпоставка, наиме да ријеч *Тушиња* има два етимолошка извора — онај народни (*џмушина*) и онај грчко-њемачки; али је, може бити, ова претпоставка неумјесна.

Овдје треба додати још једну ствар. Данас се ријеч *џушиња* (апелатив) не може срести у ускочком говору, или је бар ја нијесам чуо (иако сам из оног краја), нити забиљежио. Може бити да је та ријеч овдје постојала, па се изгубила, можда зато што се већ поодавно куће, споменици, надгробни крстови и сл. више не граде од седре (сиге) из Тушиње, већ се граде куће од тврдог камена, а споменици и од камена и од мермера. Може бити да би се она, реч *џушиња*, у детаљном истраживању, и данас могла наћи у оном крају.

Б. *Линивиситичка џумачења*. — 1. Треће мишљење — оно Павичићево у РЈА — најмање, мислим, одговара семантичкој стварности топонима Тушиња. У односу на остале Ускоке Тушиња је тло под доста развијеном вегетацијом. За разлику од највећег дијела ускочке терито-

рије, овдје, у Тушињи, успијевају кукуруз, шљива и неке друге биљке жупнијих крајева.

2. Проф. Франце Безлај, у свом дјелу „Slovenska vodna imena“ (Љубљана, 1961), s. v. *Tuhinščica* вели: „d. prtok Nevljice; idem top. Spodnji in Zgornji Tuhinj in Tuhinjska Dolina, ca 1400 Tuchein, Tuchen, Tucheiner alben...“

Он даље каже: „Ramovš pri Plešiču, Georg. vestnik IX, 1933, 85 je top. Tuhinj izvajal iz nekega antroponima tipa *Tuch-*, prim. češ. Tuchyňe (Miklošič, PN 411; ONPN 325), ali rus. reka Tuchinka (Maštakov, Dnjepr 289); izhajati je treba iz hipokoristika *Tuchyna + pos. jъ sufiks“.

На истом мјесту Безлај помиње: *fluvis Tचना*, од претпостављене ријечи **tचना*, „поток у коме тече смрдљива вода“, која се нигдје не спомиње. Хидрониме као нпр. пољ. *Tuchelka, Tuchelna, Tuchola*, као и бројне топониме овога типа, треба сматрати хипокористцима. Затим српскохрватско (в. у РЈА) *Tuhelj, Tuhovec* од *tuhliv, humidus*, исп. и *tukmiti, tukmiti* „смрдети“; чеш. *Tuchan, Tuchance*; пољ. антроп. *Tucha, Tusza, Nietucha, Nietusza*. Антроп. *Sebetuch* помиње се у *Čedadskom evanđelju*; данас надимак *Tuchek*.

У свему томе што износи проф. Безлај има, без сумње, доста интересантних ствари. Тако, нпр., претпостављено *Tचना* могло би бити директни предак *Тушиње*. У ред ствари на које треба обратити пажњу спадају и хидроними слов. *Tuhinščica*, рус. *Tuchinka*, пољ. *Tuchelka, Tuchelna, Tuchola*, топ. *Tuhinj* и сл. Мислим, међутим, да није препоручљиво доводити у везу ускочку *Тушињу* са *йухлив, Тухель* и сл., односно са **tचना* (в. горе).

3. Као што се зна, дурмиторско-сињавински плато, са својом вјековном, готово хомеровском сточарском привредом и класичним типом патријархалног система живота — изванредан је резерват антропоније.

Постоји, дакле, могућност и антропонимског поријекла топонима *Тушиња*.

У овај су се топоним могла лингвистички слити бар четири формацијска фактора, што је могло бити последица језичких навика представника народних говора са чијих су се терена Ускоци доселили у Ускоке:

а. *Туш* + *ин* + *ја* = *Тушинја* (рѣка, вѣсъ); *Туш* (*Тúша, Туšo*) < имена *Тугомігъ* (< *Тогсмігъ*), као хипокористик *Туш*, *Туш-о*, *Туш-а*.

б. *Тúша* (као *Мúша, Бúза, Јúза, Ђúка, Нúка* и сл.) + придевско *ина* (посесивно): *Тушина* (рѣка, вѣсъ); *Тúша* име и хип. од *Тугомір* (овај хип. *Тúша* може се и данас чути у неким нашим народним говорима).

в. *Тушимъ* + *је* = *Тушимје* (*selo*) > *Тушимље* (*Тушим* хип. од *Тугомір*).

г. *Тушимъ* + *ьпъ* + *ја* = *Тушимња* (рѣка, вѣсъ).

Свуда редукција (елипса) именице; исп. *Раика, Хрвайска*.

Паралеле:

а. Туш̑ + ип̑ = Туш̑ип̑ као Раш̑ + ип̑ = Раш̑ип̑ (у Дечанској христовуљи 20).

б. Туш̑им̑па као српскохрватско Radimna (лично име) < Rad + im + њп + а; Туш̑им̑п̑(а) + ја = Туш̑им̑п̑ја (Oblast Brankovića, I, 1972, str. 338).

Ова је теза (под 3) логична и примамљива без обзира на то је ли тачна или не.

Суштину ове тезе рекао ми је проф. Радосав Бошковић.

Као што се види, мишљења о постанку топонима одн. хидронима *Тушиња* доста су разнородна, али се мени чини, на основу свега што сам овде изнио, да је највјеродостојније мишљење да ријеч *Тушиња* води своје поријекло од ријечи *тџуф* односно од ријечи *тџух*. И констатација: „Zidana је [црква Морачког манастира] od sige(tuha), која је donesena iz Туш̑ип̑је“ (Енцикл. Југославије загребачког Лексикографског завода, књ. 6, стр. 160, s. v. *Morača*) — иде у прилог том мишљењу. По том схватању, прво је ријека добила своје име, а послје се оно пренијело и на област око ње, ријеке, тј. на село одн. насеље.

